

Vad kan känneteckna en capoeirist i Sverige?

- en kultursociologisk undersökning

Agnes Keskikangas

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN I STOCKHOLM

Examensarbete HT: 2008

Utbildningsprogram: 2006-2009

Handledare: Gunilla Brun Sundblad

Sammanfattning

Capoeira är en brasiliansk kampsport som kombinerar dans, kamp, musik och akrobatik. I Sverige har sporten funnits sedan slutet av 80-talet.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att få ökad kunskap om capoeirister inom tre capoeiraföreningar i Sverige

Följande frågeställningar används för att svara på syftet:

1. Vilka är de aktiva i de utvalda capoeira föreningarna?
2. Varför har de valt att träna capoeira?
3. Vad har de för synpunkter på verksamheten i sin förening?

Metod

Det empiriska materialet samlades in genom en enkätundersökning. För att stärka dess reliabilitet och validitet standardiserades enkäten, testades i pilotgrupp och korrigerades där efter. Tre capoeiraföreningar valdes ut, varav en skickade sina enkätsvar medan utövarna i de andra två föreningarna fyllde i enkäterna på plats efter en capoeiraträning. Sammanlagt finns 33 capoeiristers svar med i undersökning. All data behandlades i statistikprogrammet *SPSS*.

Resultat

Utövarna i föreningarna har en medelålder på ca 25, 12 kvinnor och 21 män. En tredjedel av de aktiva är födda i ett annat land. De flesta började träna för att de ansåg att det var vackert, coolt, annorlunda och snygg akrobatik, anledningen till att de vill fortsätta är att det är en allsidig, rolig och social idrott. Vad gäller verksamheten i föreningen är inte medlemmarna alltför insatta, dock umgås de relativt ofta utanför träningen och har många sociala kontakter inom capoeiran.

Slutsats

Av resultatet går inte att generalisera hur en capoeirist ser ut i Sverige, men det visar vad som kännetecknar dem inom de tre utvalda capoeiraföreningarna. Syftet var att öka kunskapen kring capoeira i Sverige. Denna undersökning kan till viss del hjälpa till att forma en korrekt bild av vad capoeira är och visa på hur capoeirister kan se ut i en förening i Sverige.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	2
1 Inledning.....	3
1.1 Introduktion.....	3
1.2 Definitioner	3
1.3 Bakgrund	4
1.3.1 Teorier kring capoeirans ursprung	5
1.3.2. Capoeirans utveckling	6
1.3.3 Capoeira i Sverige	7
1.4 Forskningsläge	7
1.4.1 Diasporic capoeira och dess habitus.....	8
1.4.2 Globaliseringen av Capoeira	9
1.4.3 Hur ser capoeiran ut i västvärlden?.....	10
1.4.4 Val av idrott kopplat till socialklass.....	12
1.5 Syfte och frågeställningar.....	13
1.6 Teoretiska utgångspunkter	14
1.6.1 Sociala fält.....	14
1.6.2 Habitus	14
1.6.3 Symboliskt kapital.....	15
1.6.4 Praktiker för meningsskapande	16
2 Metod	16
2.1 Urval.....	17
2.2 Bortfall	17
2.3 Procedur	17
2.4 Tillförlitlighet	17
3 Resultat.....	18
3.1 Vilka är de aktiva i de utvalda capoeir föreningarna?.....	18
3.1.1 Ålder och ursprung.....	18
3.1.2 Sysselsättning	19
3.1.3 Tidigare idrottsaktivitet	19
3.1.4 Avklarade studier för utövare och utövares föräldrar	20
3.1.5 Civilstånd	20
3.2 Varför har de valt att träna capoeira?	20
3.2.1 Vad fick dem intresserade av att träna capoeira.....	21
3.2.2 Varför de väljer att träna capoeira.....	22
3.2.3 Capoeiraträningen	22
3.2.4 Träning utöver capoeira	23
3.2.5 Vad som är viktigt inom capoeira	23
3.2.6 Vad som är meningsskapande för utövarna i capoeira.....	24
3.2.7 Vad som anses viktigt i capoeiraträningen.....	25
3.2.8 Upplevelse av träningen	26
3.2.9 Skador inom capoeira.....	26
3.2.10 Påståenden kring capoeira och hur de själva beskriver capoeira	27
3.3 Vad har de för synpunkter på verksamheten i sin förening?.....	29
3.3.1 Föreningen.....	29
3.3.2 Sociala kontakter inom capoeira	29
4. Sammanfattande diskussion	30
4.1 Resultatet kopplat till teoretisk utgångspunkt.....	30
4.2 Utövarnas åsikter kring verksamheten	32
4.3 Slutsats	33

4.4 Värdering av eget arbete och fortsatta studier.....	33
Käll- och litteraturförteckning.....	35

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Enkäten för undersökningen

TABELL- OCH FIGURFÖRTECKNING

Tabell 1 Tidigare idrott	19
Tabell 2 Hur de fick kontakt med capoeira första gången(vänster), Hur de kom i kontakt med föreningen de tränar i första gången (höger).....	21
Tabell 3 Vad som intresserade dem att börja träna	21
Tabell 4 Varför de tränar	22
Tabell 5 Vad som är viktigt inom capoeira	23
Tabell 6 Meningsskapande inom capoeira	24
Tabell 7 Praktikerna	25
Tabell 8 Vad som är viktigt i capoeiraträningen	26
Tabell 9 Skador skedda under capoeiraträning	27
Tabell 10 Påståenden kring capoeira.....	28
Tabell 11 Beskrivning av capoeira.....	28

1 Inledning

Capoeira är en kampsport som utvecklades av afrikanska slavar i Brasilien genom att kombinera dans, kamp, musik och akrobatik¹. I Sverige är capoeira fortfarande relativt nytt och okänt, det har funnits här sedan 80-talet. I mars 2003 invaldes Capoeira i Svenska Budo- & Kampsportsförbundet. Det finns omkring 20 capoeiraföreningar med mellan 1000-1500 utövare².

1.1 Introduktion

Enligt mina efterforskningar och förfrågningar i förbundet finns inga studier gjorda i Sverige kring vilka som tränar, hur de har kommit i kontakt med idrotten och vad de anser om verksamheten. Den aktuella undersökningen har gjorts i syfte att kartlägga och öka kunskapen kring vad som kännetecknar capoeirister (capoeirautövare) i Sverige för att på så sätt kunna främja dess utveckling. Det finns både ett inre och ett yttre behov av att tydliggöra vad capoeira är i Sverige. Med ett inre behov syftar jag på de som är aktiva inom capoeira, och med yttre behov, bilden av capoeira i samhället. Idag finns många felaktiga uppfattningar om capoeira i samhället och det kan verka frustrerande för de som utövar idrotten eftersom de ständigt får försvara och förklara vad capoeira är. Den vanligaste missuppfattningen är att det är en dans men även att det är en religion. Jag har hört uttryck som ”jaha, capoeira, de är de där konstiga människorna som hoppar omkring” eller frågor som ”är det här Hare Krishna?”.

1.2 Definitioner

Capoeira är en dansant kampsport som utövas till traditionell musik och sång. Rörelserna är akrobatiska med en stor andel cirkulära sparkar och hjulningar.³ Den kombinerar stridstekniker och estetiska element och erbjuder därför utövaren stor variationsrikedom och många uttrycksmöjligheter.⁴ Inom capoeira finns två inriktningar, *regional*, där

¹Oliveira, Wandenkolk, *capoeira, the art of survival*, 2.uppl., (San Francisco: City college of San Francisco, 2000), s. 1

² Nilsson, Ove, *statens offentliga utredningar, kampsport i fokus. Betänkande av proffsboxnings- och kampsportsutredningen*, (Stockholm: Elander Gotab AB 2003) sid. 64

³ Nationalencyklopedin, <kundcenter@ne.se> , <http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=627958&i_word=capoeira>, (acc. 2008-10-17)

⁴ Svenska budo & kampsportsförbundet, <info@budokampsport.se>, <http://budo.se/vara_idrotter/capoeira.shtml>, (acc. 2008-10-17)

kampsportsmomentet är mer betonat och *angola* är mer traditionell och dansant.⁵ *Capoeira regional* är den moderna stilen som utvecklades under slutet av 1920-talet av Mestre Bimba. Ett av hans mål var att få capoeiran att bli ett effektivare självförsvar⁶. I en cirkel av människor, så kallad *roda de capoeira*, utövas själva spelet som består av improviserade rörelsesekvenser av attacker och motattacker.⁷ Alla förväntas klappa händerna och sjunga i takt med instrumenten. I en roda används *berimbau* (ett ensträngat bågformat instrument) en *atabaque* (trumma) och två *pandeiros* (tamburiner)⁸. Capoeiragrupperna anordnar *batizados* som betyder dop på portugisiska, och dessa utförs ofta i samband med *troca de cordas* som är graderingscermonin när vissa elever får byta sina graderingar⁹. Under batizadon får nya utövare sitt *apelido* som är ett smeknamn. Namnet är på portugisiska och inom capoeiran används nästan bara apelidos och inte utövarnas vanliga namn¹⁰. Inom många capoeiragrupper utövas både *maculelé* och *samba*. *Maculelé* är en kampliknande dans från Santo Amaro i Bahia som utövas med pinnar i händerna som eleverna slår mot varandra. Den har tagits in i capoeiran och används som en form av träning och ofta i samband med uppvisningar¹¹. *Samba*, som både är dans och musik, har sitt ursprung i Centralafrika och idag finns flera olika typer i Brasilien. Samba kan också utföras i en roda, *samba de roda*, där två och två dansar samba i mitten¹². Inom capoeira talar man ofta om att det är viktigt att ha bra energi, något som kallas för *axé*, eller på engelska *spiritual energy*, och det är just i rodan som det finns mest *axé*¹³.

1.3 Bakgrund

Brasilien låg inom den del av världen som fördraget mellan Spanien och Portugal år 1494 reserverat för Portugal, och kolonialiserades därför av portugiser på 1500-talet. Kustlandet bestod främst av tupítalande indianstammar som levde av fiske och enklare jordbruk. Portugiserna största intresse kom att bli sockerrörsodling. De rörde sig främst inom Brasiliens

⁵ Nationalencyklopedin, <kundcenter@ne.se> , <http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=627958&i_word=capoeira>, (acc. 2008-10-17)

⁶ Oliveira, Wandenkolk, s 18

⁷ Svenska budo & kampsportsförbundet, <info@budokampsport.se>, <http://budo.se/vara_idrotter/capoeira.shtml>, (acc. 2008-10-17)

⁸ Oliveira, s. 25

⁹ Oliveira, s 66

¹⁰ Delamont, Sara, *No place for women among them? Reflections on the axé fieldwork*, (Wales: Cardiff University, 2005, s 319

¹¹ Röhrig, Assuncao, Matthias, *Capoeira, the history of an afro-brazilian martial art*, (London: Routledge, 2005), s. 217

¹² Röhrig Assuncao, s 218

¹³ Röhrig Assuncao, s 211

nordöstra regioner och år 1549 anlades Salvador som fram till år 1763 var kolonins huvudstad.¹⁴ Befolkningen i landet togs till slavarbete på sockerrörsplantagen men efter en expansion av sockerekonomin krävdes mer arbetskraft. Från de olika portugisiska besittningarna i Afrika tog en massimport av slavar sin början. Under de 350 år som slaveriet pågick i Brasilien fraktades 3,5 miljoner slavar från Afrika och självklart har det kommit att påverka landets etniska och kulturella sammansättning.¹⁵

1.3.1 Teorier kring capoeirans ursprung

Åsikterna kring capoeirans härkomst skiljer såg åt. Jag ska redogöra för följande tre teorier; och börja med Zebradansen *N'goro* från Angola. Under den manliga pubertetsriten fightas två unga män med fötterna och den bästa av zebradansarna får i belöning en fru utan att betala hemgift. Likt capoeira utövas ritens i en cirkel, ackompanjerad av instrument liknande dagens capoeirainstrument.¹⁶ Zebradansarens mål var att sparka sin motståndare i ansiktet och rytmen till dansen bestämdes av publikens handklappning.¹⁷ Olika typer av ensträngade instrument likt capoeirans berimbau har funnits på flera håll i Afrika. Även andra stridstekniker i Angola som *njinga*, *gabetula* och *basula* kan ha influerat capoeiran.¹⁸

Den andra teorin är att capoeiran föddes i *zensalas*, husen där slavar bodde. Här spenderade de sin fritid, människor som delade med sig av sina kulturer och traditioner. Om capoeira utvecklades i zensalas var det först efter år 1600 då afrikanska slavar från olika områden beblandades i Brasilien.¹⁹

Enligt den tredje teorin har capoeiran sitt ursprung i *quilombos*, självstyrande slavsamhällen i djungeln av slavar som lyckats rymma från plantagen. I gamla myter finns det beskrivet hur quilombos invånare använde capoeira för att skydda sig mot portugiser och hur de kunde kommunicera genom fågelläten. Andra mindre trovärdiga exempel på myter är att de kunde förvandla sig till djur och fånga gevärskulorna med bara händerna.²⁰

¹⁴Nationalencyklopedin, <kundcenter@ne.se> ,
<http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=627958&i_word=capoeira>, (acc. 2008-10-17)

¹⁵ Oliveira, s. 5

¹⁶ Oliveira s. 5

¹⁷Röhrig Assuncao, s. 49

¹⁸Svenska budo & kampsportsförbundet, <info@budokampsport.se>,
<http://budo.se/vara_idrotter/capoeira.shtml>, (acc. 2008-09-29)

¹⁹Oliveira, s. 6

²⁰Oliveira s.6

Det finns även olika teorier om var själva ordet *capoeira* kommer ifrån. En del hävdar att det kommer från tupí-indianernas ord *puera* som betyder andra växt. Det sägs att slaverna drog sig undan till de grästäckta ytor som uppstod där man avverkat skog för att förbereda för plantage.²¹ Även *caá-puera* är ett tupiindianskt ord som betyder tätt buskage, där slaverna kunde utföra capoeira utan att bli sedda av slavägarna.²²

För slaverna var capoeira ett sätt att uttrycka sin kultur. Eftersom de inte ägde några vapen var deras kroppar det enda medel de hade som kunde möjliggöra ett motstånd mot förtyckarna.²³ Capoeiran förbjöds dock eftersom slavägarna ansåg det vara ett hot. Kanske är det anledningen till uppkomsten av den populära teorin att capoeiran doldes i en dans för att lura slavägarna och på så sätt kunna fortsätta utöva sin stridskonst.²⁴

Anledningen till att capoeirans, likt andra afro-brasilianska kulturers historia delvis är höjd i dunkel är att de i perioder varit förbjudna.²⁵ Efter att slaveriet upphörde år 1888 blev Brasilien ett självständigt land och finansministern, Ray Barbosa, lät bränna alla historiska dokument som relaterade till slaveriet.²⁶ Den äldsta historiska skriften som nämner capoeira är från 1770-talet.²⁷

1.3.2. Capoeirans utveckling

Capoeira var en del av den manliga afro-brasilianska underklassens kultur fram till 1900-talet. Den var under en period förbjuden och de som utövade capoeira var förföljda. År 1937 blev capoeira lagligt eftersom den dåvarande regeringen med presidenten Vargas i täten skapade en brasiliansk kulturidentitet kring karneval, samba och andra kulturella uttryck med portugisiska och afro-brasilianska element²⁸. Mästaren, *mestre*, Bimba anses vara den som lyckades göra capoeira lagligt under 1930-talet. Han var den första som började undervisa capoeira för den vita medelklassen inomhus. På så sätt började capoeirans utveckling, från att

²¹Svenska budo & kampsportsförbundet, <info@budokampsport.se>, <http://budo.se/vara_idrotter/capoeira.shtml>, (acc. 2008-10-17)

²²Oliveira, s. 7

²³Svenska budo & kampsportsförbundet, <info@budokampsport.se>, <http://budo.se/vara_idrotter/capoeira.shtml>, (acc. 2008-10-17)

²⁴Oliveira, s. 12

²⁵Nationalencyklopedin, <kundcenter@ne.se>, <http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=627958&i_word=candomble>, (acc. 2008-10-17)

²⁶Oliveira, s. 14

²⁷Svenska budo & kampsportsförbundet, <info@budokampsport.se>, <http://budo.se/vara_idrotter/capoeira.shtml>, (acc. 2008-10-17)

²⁸Delamont, Sara, Stephens, Neil, *Up on the Roof: The embodied habitus of diasporic capoeira* (Wales: Cardiff University 2008), s 58

bara ha funnits i slummen i Brasilien till att bli en accepterad nationalsport, för att sedan fortsätta sin spridning utanför landets gränser²⁹. I och med capoeirans kulturarv finns en stolthet i att vara svart, "negro", och i capoeirasånger återfinns många gånger det ordet. Det finns inget förödmjukande i att kalla någon detta inom Capoeira. Människor av olika etnicitet tränar och spelar capoeira tillsammans och har ett gemensamt ansvar att bevara minnena av capoeiran som ett kraftfullt vapen för slavarnas frihetskamp. Detta är det som förklarar användningen av capoeirasmeknamn, apelidos, som fortfarande används. Under den tid capoeira var förbjudet använde capoeiristerna inte sina egna namn utan dolde sin identitet under ett smeknamn. Under den tiden kämpade afro-brasilianarna för att bevara sin kultur även om den var förföljd och förbjuden och det är minnen som ska bevaras³⁰.

1.3.3 Capoeira i Sverige

Svenska Budo- & Kampsportsförbundet uppger att 50 % av andelen är kvinnliga utövare och flera av föreningarna bedriver speciell barnträning. Det förekommer tävlingar inom capoeira där det kallas att utövarna *spelar* mot varandra. Det gäller att anpassa sitt spel till den musik som spelas och att visa sina tekniker utan att träffa hårt, bara toucha eller stanna precis innan. Domarna bedömer spelets kontinuitet, karaktär, teknik, snabbhet och kontroll.³¹

1.4 Forskningsläge

Det finns mycket forskning gjord kring capoeirans historia och ursprung däremot är det än svårt att hitta vetenskaplig litteratur kring den moderna capoeiran men det är något som håller på att förändras. Jag har även funnit verksamma forskare inom capoeira i Storbritannien, Dr. Sara Delamont och Dr. Neil Stephens, och kommer att använda mig av tre av deras artiklar³². Dessutom kommer jag att använda en avhandling kring capoeirans historia gjord av Matthias Röhrig Assuncao, docent från England³³. Denna litteratur kan förklara den moderna capoeiran utanför Brasiliens gränser och hur det ser ut för en capoeirist i västvärlden. I forskningsläget belyses även globaliseringen av capoeiran och kopplingen till Brasilien som det ser ut idag. Eftersom frågan om varför utövare i Sverige har valt att träna finns med i den aktuella studien

²⁹Delamont, 2005, s 306

³⁰Delamont och Stephens, 2008, s 65

³¹Nilsson, 2003, sid. 64.

³²Delamont 2005, Delamont och Stephens 2008, Dr Delamont, Sara, Dr Stephens, Neil *Excruciating Elegance: Representing the embodied habitus of capoeira*, (Wales: Cardiff University 2007)

³³Röhrig Assuncao, 2005

undersöks det hur det ser ut i Sverige vad gäller val av idrott kopplat till socialklass och motiv för val av idrottslig aktivitet³⁴.

1.4.1 Diasporic capoeira och dess habitus

Dr. Sara Delamont har gjort en etnografisk undersökning av hur capoeira ser ut i och utanför Brasilien, i detta fall Storbritannien, både på institutionell och individuell nivå. Den globaliserade capoeiran utanför Brasilien kallar hon för *Diasporic capoeira*. Hon har undersökt hur capoeiratränare förmedlar capoeirans habitus, samt hur undervisningen ser ut i Brasilien och i Storbritannien. Capoeira har fått en stor geografisk spridning och blivit mycket populärt men det finns nästan inte någon forskning gjord inom diasporic capoeira utan bara om Capoeira i Brasilien. Hon menar att det finns ett behov inom diasporic capoeira att undersökas och belysas ur en sociologisk synvinkel. De resultat som hon visar på i sin undersökning kring hur capoeiran skiljer sig och hur den ser ut i Storbritannien hoppas hon kan ligga till grund för fortsatt sociologiska undersökningar av diasporic capoeira³⁵. Hon har undersökt hur tränare från Brasilien lär ut capoeira och hur deras kultur förmedlas genom sättet att lära ut. Eleverna behöver inte ha någon direkt koppling till eller erfarenhet av Brasilien, men genom att de tränar capoeira blir deras habitus påverkat av capoeirans habitus som utvecklats i Brasilien. För att en elev skall få en högre gradering sätts vissa krav för dess individuella habitus, vad man kallar erfarenheter, inom de fysiska och musikaliska delarna men även för hur lojal eleven är gentemot sin grupp och tränare. De fysiska och musikaliska delarna är capoeiraspecifika men för elever utanför Brasilien handlar det även om att ta till sig kulturen och bete sig "brasilianskt". Elever i capoeiragrupper utanför Brasiliens gränser beter sig ofta som brasilianare. Det kan handla om hur man hälsar på varandra, så som kindkyssar mellan tjejer och tjejer och killar och handskakningar mellan killar. Capoeiratränare från Brasilien tar ofta med sig CD-skivor och instrument som de säger, men även saker som redan finns att köpa i Storbritannien, så som bikini eller sandaler. Här får dessa saker ett värde bara för att de är från Brasilien. Det hon påpekar här är hur detta faktum skiljer sig från vad elever i Brasilien möter. Eleverna i Storbritannien utvidgar sitt habitus på ett annat sätt än i Brasilien eftersom de får kontakt med en ny kultur. I Brasilien är capoeira något som människor där känt till länge och överlag är elever där inte lika fokuserade, ambitiösa och hängivna som

³⁴Engström, Lars Magnus, *Idrott som social markör*, (Stockholm: HLS förlag, 1999)

³⁵Dr Delamont, Dr Stephens, 2007, s 70

elever i Storbritannien³⁶. Den capoeira som finns i Sverige är likt capoeiran i Storbritannien den moderna globaliserade capoeiran och därför kan vissa likheter finnas.

1.4.2 Globaliseringen av Capoeira

Från att endast ha utövats i *rodas* och på gatan eller andra platser utomhus har capoeira institutionaliserats och finns i en globaliserad och modern form över hela världen, den kan återfinnas i fitnesscenter, träningslokaler, filmscenen, turistuppträdande och internet.

Matthias Röhrig Assuncao skriver i sin avhandling, *The History of an Afro-Brazilian Martial Art*, om hur capoeira har formats efter det behov som finns. Han menar att det alltid varit så, capoeira som en allsidig konst som formas efter människornas miljö och situation.

Idag utövas capoeira för olika ändamål och i olika forum, som fight, idrott, uppträdande och som en konstform. Gemensamt för capoeirans alla olika aspekter är att det finns ett specifikt mål, och där kan capoeira tillgodose många olika behov³⁷.

I dess globaliserade form har capoeira fått en *cool* attityd och har använts för att göra reklam för bland annat NOKIA och BBC, och denna form av modern *cool* capoeira och dess utövare skiljer sig från den äldre generationen capoeira, både vad gäller hur den utövas och hur den lärs ut. Dock har dessa två olika inriktningar något gemensamt som de är överens om; att rodan är det bästa stället att utöva capoeira och att det är där det går att få bäst energi. Här kan utövare från olika stilar, med olika bakgrunder spela tillsammans. Anledningen till varför utövare väljer capoeira idag är för att det är så roligt! Assuncao tar upp både de fysiska och mentala bitarna som tillgodoses, men också just vad som utspelar sig i rodan och något som kallas för *axé*, eller på engelska *spiritual energy*. Dessutom visar han att det är här utövarna kan få en mental paus från vardagen, på samma sätt som det var för slavarna. Capoeira skiljer sig från exempelvis bodybuilding eller aerobics på så sätt att det inte bara handlar om att utveckla de fysiska kvalitéerna³⁸.

Det finns även uppfattningen att globaliseringen av capoeiran kan utarma dess ursprungliga kultur och tradition, men å andra sidan fungerar capoeira som en ambassadör för både Afrika

³⁶Delamont och Stephens, 2008, s 58

³⁷Röhrig Assuncao, 2005, s 9

³⁸Röhrig Assuncao, 2005, s 211

och Brasilien och deras kultur. Runt om i världen spelar människor på afro-brasilianska instrument och sjunger sånger på portugisiska skapade av slavar för flera hundra år sedan i Brasilien. Även om capoeira används i kommersiella sammanhang som mobiltelefonreklam så hjälper det till att göra capoeira känt, vilket ökar dess symboliska kapital³⁹.

Assuncao skriver i slutet av sin avhandling att den moderna och institutionaliserade capoeirans viktigaste egenskap är hur den erbjuder ett utrymme för deltagande oberoende av etnicitet och kön och att capoeira står för en kamp för mänskliga rättigheter och för frihet⁴⁰.

1.4.3 Hur ser capoeiran ut i västvärlden?

På tal om vilka som utövar capoeira skriver Assuncao att genom capoeirans kulturarv återfinns ofta utövare av en mångkulturell bakgrund. Även i den globaliserade capoeiran kan svarta brasilianare och afrikaner känna en viss tillhörighet. Det kan även verka som om att dessa har lättare för att ta till sig och förstå capoeira än utövare med en monokulturell bakgrund⁴¹.

Enligt Delamonts observationer i Storbritannien är det fler manliga än kvinnliga utövare. På de lektioner hon observerat har uppdelningen varit ca 60:40 eller 65:35. I Bahia i Brasilien på 1930-talet skulle det ha varit svårt för en kvinna att träna capoeira men i dagens Europa, Nordamerika eller Australien är det inga problem att vara kvinna. I vissa områden i Brasilien kanske det fortfarande är det, men inte i större delen av landet. Delamont menar att det finns en strävan efter jämlikhet, både av eleverna men också av tränarens sätt att lära ut. Majoriteten av utövarna i Europa är vita men vad gäller tränarna är de ofta från Brasilien, Portugal, Angola eller från andra länder i Afrika⁴².

Många av tränarna i Europa kan lite eller ingen engelska och därför lärs rörelser ofta ut genom att utövarna härmar tränaren, utan att få så mycket förklaring. När tränaren behöver tala om något, så som filosofi, historia eller traditioner så används ofta någon som tolkar. Under lektionerna används musik från CD-skivor eller levande musik från capoeirainstrumenten tillsammans med sång och handklappning. Just musiken är en av

³⁹ Röhlig Assuncao, 2005, s 213

⁴⁰ Röhlig Assuncao, 2005, s 214

⁴¹ Röhlig Assuncao, 2005, s 212

⁴² Delamont 2005, s 308

delarna i capoeiran som lockar utövare. Delamont beskriver hur musiken hjälper till att skapa *axé* på lektionerna, och att många utövare försöker samla på sig CD-skivor och ladda hem capoeiramusik från nätet. För att en utövare skall kunna utvecklas inom capoeira måste den kunna sjunga sånger på brasiliansk portugisiska blandat med Youruba eller andra afrikanska språk och samtidigt klappa händerna eller spela ett instrument i rätt takt⁴³. Många utövare tycker det är lika viktigt med *axé* som att träna på de fysiska kvalitéerna eller ha musikträning. Delamont har inte undersökt detta vidare men påvisar att det väckts många frågor kring just vad det är som skapar *axé* och varför det är så viktigt⁴⁴. Ett lektionstillfälle brukar för det mesta bestå av en timmes träning där olika rörelser och serier av rörelser tränas individuellt eller i par, följt av en *roda*. I *rodan* deltar alla inom sången och musiken och i cirkelns mitt spelar två utövare mot varandra. Varje spel brukar vara i någon minut. Även föredrag kring filosofi eller historia kan förekomma på träningen och ibland avslutas *rodan* med samba. Utöver de träningstillfällena under veckan, vanligen två eller tre, gör många uppvisningar och shower, reser till andra städer eller länder för att delta i workshops, har *roda* på gatan, anordnar *batizados* och har *maculelê*träning. Att delta i allt detta visar på utövarens lojalitet mot sin grupp, tränare och mästare och är den del av utövarens utveckling som krävs för att få en högre gradering. Samtidigt fyller det en viktig funktion för capoeiran i Europa då det knyter många kontakter mellan utövare och grupper⁴⁵.

Att vara lojal och trogen till en mästare är viktigt inom capoeira, i praktiken betyder det att träna med hans eller hennes grupp. En av anledningarna är att de flesta grupper har olika stilar. Om en utövare tränar med olika grupper och tränare kommer han eller hon att få olika instruktioner och kommer inte att kunna utveckla en korrekt stil⁴⁶.

Enligt Delamonts studier finns både många högt utbildade utövare och de som inte har någon utbildning, men vad gäller status inom capoeira spelar utbildningsnivå ingen roll utan vad som räknas är kunskap och färdighet inom capoeira. Även att vara någon som samordnar grupper, planerar och organiserar ger status och är något som uppskattas av tränaren⁴⁷.

⁴³Delamont, 2005, s 309

⁴⁴Delamont, 2005, s 311

⁴⁵ Delamont, 2005, s 314

⁴⁶Delamont och Stephens, 2008, s 67

⁴⁷Delamont, 2005, s 318

Det sociala är något som är starkt kopplat till capoeira och kan ses som en del av den brasilianska kulturen i capoeiran. I Storbritannien har Delamont observerat att utövare ofta umgås efter träningen och går exempelvis till en restaurang eller till puben. I samband med t.ex. en festival kan capoeira dels finnas med som en show men även uppstå improviserat på dansgolvet⁴⁸.

Tränarna i Storbritannien anordnar resor till Brasilien för sina utövare för att de skall få uppleva ”riktig” capoeira och landets kultur. De flesta seriösa utövarna har varit i Brasilien eller planerar att åka dit. Samtidigt varnas utövare från Europa att åka till Brasilien eftersom capoeiran där är farlig, våldsam och väldigt annorlunda från Europas capoeira. Den vänskapliga capoeiran som finns i Storbritannien kan de inte förväntas finna där, utan måste vara beredda på en våldsam sport med full kontakt. De avancerade utövarna som vill bli capoeiratränare själva får veta av sin tränare att de behöver kunna prata flytande portugisiska och vara i Brasilien en längre period. De kommer i det fallet att träna och vara med den grupp som deras egen tränare i Storbritannien kommer ifrån. Delamont menar att ”riktig” capoeira fortfarande bara finns i Brasilien och att den moderna globaliserade capoeiran inte är tillräcklig för att de som inte är från Brasilien skall kunna lära sig så mycket att de själva kan bli tränare⁴⁹.

1.4.4 Val av idrott kopplat till socialklass

Eftersom vi har ett demokratiskt samhälle har forskning där människor delats in i sociala grupper bland annat använts för att se om samhällets resurser varit rättvist fördelade, om människor utifrån sina förutsättningar har samma möjligheter att välja yrke och livsstil, exempelvis om det finns en snedrekrytering till högre studier. Det finns en strävan efter ett jämställt samhälle där alla har lika värde oberoende av kön, etnisk bakgrund och sociala villkor. För att undersöka hur det ser ut i samhället har forskning gjorts för att se hur människors sociala ursprung och samhällsklass visar sig i val av bland annat idrott eller fritidsaktivitet⁵⁰. Forskning gjordes redan år 1953 som visar att människor från högre sociala grupper eller som det kallas, *Social grupp 1*, oftare var ansluta till idrottsföreningar och var med och utförde mer av de avancerade styrelseuppdragen⁵¹. Engström visar på att idag finns samband med motionsvanor och utbildningsnivå. Forskningen visar även att det finns en

⁴⁸Delamont, 2005, s 319

⁴⁹Delamont och Stephens, 2008, s 66

⁵⁰Engström, s 48

⁵¹Engström, s 49

social snedrekrytering till olika idrotter. Golf, tennis, segling och utförsåkning återfinns oftast i de högre sociala grupperna och idrotter som brottning, boxning och fotboll återfinns i de längre sociala grupperna⁵². Ett genomgående argument hos högre utbildade är att valet av idrott syftar till att ge förbättrad hälsa, fysisk kapacitet och utseende, medan de med lägre utbildning tycker att det är viktigt med att förbättra självdisciplinen och få psykisk uthållighet⁵³. Moderna idrotter återfinns ofta högre upp i de sociala grupperna, men detta kan skifta på bara ett decennium. En idrotts popularitet och status kan ändras snabbt och de som valde denna idrott kan ett decennium senare kanske inte finna samma symboliska värde. Engström gör följande beskrivning: ”Kroppsövningskulturen måste ses som en verksamhet där sociala behov tillfredställs och där medvetna och omedvetna investeringar görs för att uttrycka en personlig smak och identitet.”⁵⁴.

Enligt Delamonts åsikt behövs forskning kring modern capoeira. Det är en kulturform och idrott som spritt sig över hela världen och behöver därför belysas ur en kultursociologisk synvinkel. Eftersom kunskapen kring capoeira är bristfällig i Sverige har dess bakgrund och utveckling behandlats och tagit en relativt stor plats i detta arbete. Med detta som grund kan den aktuella undersökningen visa på hur det ser ut i Sverige och vad som kännetecknar de som tränar. Vilka är det? Vad i capoeiran är det som tillfredställer deras behov av att uttrycka sin personliga smak och identitet och hur beskriver de själva vad capoeira är?

1.5 Syfte och frågeställningar

Syftet är att få ökad kunskap om capoeirister inom tre capoeiraföreningar i Sverige

Följande frågeställningar används för att svara på syftet:

1. Vilka är de aktiva i de utvalda capoeira föreningarna?
2. Varför har de valt att träna capoeira?
3. Vad har de för synpunkter på verksamheten i sin förening?

⁵²Engström, s 50 f

⁵³Engström, s 96

⁵⁴Engström, s 50 f

1.6 Teoretiska utgångspunkter

Pierre Bourdieu och hans kultursociologiska teori kommer att ligga till grund för undersökningen och jag kommer att utgå från Kent Löfgren och Lars-Magnus Engströms tolkning av Bourdieus *Distinction. A social critique of the judgement of taste* för att beskriva de grundläggande begreppen inom hans teori. *Habitus*, *socialafält* och *symboliskt kapital* kan användas för att beskriva och tolka sociala strukturer, processer i samhället och analysera människors vardag⁵⁵.

1.6.1 Sociala fält

Syftet med begreppet *fält* är att kunna förstå människors handlande i sociala sammanhang. Sociala fält påverkar och har inflytande på individen och gruppen. Det kan handla om att en student anpassar sig till rådande traditioner och normer på sitt universitet. Genom att studera sociala fält kan man förstå hur relationerna ser ut inom fältet och även se hur det sociala fältet påverkar individer och grupper av individer⁵⁶.

1.6.2 Habitus

Människor kan göra medvetna val som att exempelvis bryta gamla familjetraditioner och pröva nya saker men det går inte att helt göra sig av med sin livshistoria. Individens lagrade erfarenheter av bland annat familj, vänner, släkt, organisationer och institutioner påverkar individens tankar, uppfattningar och orientering i den sociala världen. Habitus gör att människor handlar både omedvetet och medvetet och reagerar på olika sätt och har vissa uppfattningar om arbete, fritid, idrott, alltså livsstilar och vanor. Varför begreppet habitus är intressant i min undersökning är för att individer med liknande socialt ursprung och sociala grupper tenderar till att ha liknande habitus. Människor med liknande ursprung ger liknande habitus som gör att val av exempelvis idrott kan vara den samma. Habitus gör att vi kan förstå människors val, smak, intressen genom att se till tidigare erfarenheter och socialt ursprung. I en analys behövs däremot att individen, med sitt habitus, ses i ett socialt sammanhang som tidigare beskskrevs som sociala fält⁵⁷. Habitus är något som gör att individen har en djupt liggande känsla av vad som är rätt, och vad som är passande åsikter och val i livet. Ett

⁵⁵Löfgren, s 27

⁵⁶Löfgren, s 29

⁵⁷Löfgren, Kent, *Studenters fritids- och motionsvanor i Umeå och Madison* (Umeå: Pedagogiska institutionen, Umeå Universitet, 2001) s 29 ff

exempel för hur habitus kan yttra sig i åsikter om en viss idrott är t.ex. att brottning kan vara ett uteslutet val av idrott eftersom det uppfattas motbjudande med så mycket kroppskontakt. Andra accepterar detta men kan i stället känna samma motvilja till att spela golf där det finns krav på beteende, klädsel och språkbruk⁵⁸. Dock kan det vara så att två individer med olika bakgrund och habitus kan välja samma aktivitet men ser olika värden i den⁵⁹. Med anledning av detta gör Engström en indelning av kroppsövningskulturens (idrottens) praktiker och principer för meningsskapande. Detta har använts till enkätundersökningen och vissa frågor bygger på denna indelning.

1.6.3 Symboliskt kapital

Med begreppet symboliskt kapital menas det som individen tycker är viktigt och betydelsefullt, men det är inte en individuell process utan bygger på gruppens uppfattning av vad som anses vara viktigt. Det handlar om att människor utvecklar vanor och färdigheter för att få uppskattning av andra, ett behov av att få sin existens bekräftad och att vara sedd. Det kan vara ett speciellt kroppspråk, färdigheter inom en speciell idrott eller att kunna spela ett instrument. Symboliskt kapital kan visa på vad som anses ha hög status, vad som är modernt och ”inne”⁶⁰.

Enligt Bourdieu kan människor kategoriseras i grupper eller klasser, och här kan de olika grupperna ha sitt eget grupphabitus och har då exempelvis liknande val vad gäller smak och vanor och på så sätt kan val av fritidsaktivitet vara ett sätt att analysera sociala grupper. Samtidigt kan samma aktivitet betyda olika saker för dem som utövar den. Valet av aktivitet påverkas också av hur den uppfattas av individen och vilken status den har. Bourdieu menar att det finns genomgående drag inom de sociala klasserna för vad som anses vara en lämplig idrottsaktivitet och varje individ uppfattar olika aktiviteter utifrån sitt eget habitus⁶¹. Löfgren, Kent, *Studenters fritids- och motionsvanor i Umeå och Madison* (Umeå: Pedagogiska institutionen, Umeå universitet, 2001)

I denna undersökning om capoeirister i tre capoeiraföreningar Sverige finns frågor i enkäterna kopplade till personens sociala grupp men frågor kring vad som gör capoeira

⁵⁸Engström, s 44

⁵⁹Engström, s 45

⁶⁰Löfgren, s 32 ff

⁶¹Löfgren, s 36 ff

meningsskapande för dem är av större betydelse. Dock kvarstår frågan om varför det just är dessa människor som väljer att träna capoeira och ett svar kan vara deras sociala bakgrund eller andra faktorer som kan påverka deras habitus.

1.6.4 Praktiker för meningsskapande

I Lars-Magnus Engströms ”Idrott som social markör” beskrivs sju praktiker för vad som individer kan finna meningsskapande i idrotten, eller vad han kallar kroppsövningskulturen. Dessa praktiker är inte en uppdelning av olika aktiviteter utan kan användas för att förstå olika individers val av aktivitet. En och samma idrott kan för olika individer ha olika innebörd och på så sätt innehålla olika av de sju följande praktikerna⁶²:

- Fysisk träning
- Tävling och rangordning
- Lek och rekreation
- Utmaning och äventyr
- Estetisk verksamhet
- Rörelse- och koncentrationsträning
- Färdighetsträning

Med detta som grund i den aktuella undersökningen tillfrågas utövarna vad de själva anser meningsskapande inom capoeira.

2 Metod

Det empiriska materialet har samlats in genom en enkätundersökning. Enkäten utformades för att det empiriska materialet skulle kunna besvara undersökningens frågeställningar. Enkäten är standardiserad och består av 35 frågor indelat i tre delar; del 1, bakgrundsfrågor, del 2, ”Varför tränar du capoeira?”, del 3, synpunkter på verksamheten. Del 1 består till största del av socioekonomiska frågor, i del 2 har Magnus Engströms ”Idrott som social markör” använts för att utforma frågor kring vad det är som den svarande finner meningsskapande i att träna capoeira. Del 3 tar till största del upp frågor kring verksamheten i föreningen, så som demokrati och jämställdhet.

⁶²Engström, s 18f

Vetenskaplig litteratur och artiklar som ligger till grund för undersökningar har funnits i GIH Biblioteket i Stockholm och databaserna Sportdiscus, CSA och Google Scholar.

2.1 Urval

Tre capoeiraföreningar från olika grupper valdes ut. Den förening med flest medlemmar från norra, mellersta och från södra Sverige. Dessa har samtliga samma inriktning; Capoeira regional. Även om de utövar capoeira angola skiljer de sig mycket från en renodlad traditionell capoeira angolagrupp. Dock är dessa tre föreningar från tre olika grupper med olika mästare (mestres) och har därför sin egen filosofi och en stil som kännetecknar gruppen. Målet var att samtliga medlemmar i föreningen som ville skulle delta i undersökningen.

2.2 Bortfall

En av de utvalda föreningarna kunde inte delta i undersökningen eftersom de inte efter tre veckor fått några svarande. På grund av tidsbrist valdes då föreningen där jag själv är tränare för att delta i undersökningen. Eftersom enkäten inte innehåller frågor av känslig karaktär ansåg jag att det inte skulle påverka undersökningen. Denna förening är även den från en annan grupp än de andra två föreningarna.

2.3 Procedur

Tre föreningar kontaktades för att tillfrågas om de ville delta i undersökningen. I varje förening fanns en kontaktpersoner som ansvarade för insamlingen och för att skicka tillbaka det empiriska materialet. Kontaktpersonerna fick samma information kring undersökningen. Samtliga tre föreningarna kontaktades tre veckor i rad efter utskicket för att påminnas om insamlingen av enkäterna. Endast en av föreningarna skickade tillbaka ifyllda enkäter medan utövarna i de två andra föreningarna fick fylla i enkäterna under ett lektionstillfälle. All data behandlades sedan i statistikprogrammet *SPSS, Statistical package for the socialscience*.

2.4 Tillförlitlighet

För att stärka validiteten testades enkäten i en pilotgrupp bestående av tre personer med olika åldrar, kön och etnicitet och korrigerats därefter. I enkäten finns frågor som hämtats och omformulerats från tidigare studier, GIH enkäten och SIH studien, eftersom dessa frågor dels

har högre validitet då det redan använts en gång och dels passar in i denna undersökning. För att stärka reliabiliteten har frågorna i enkäten utformats på ett enkelt och lättförståeligt sätt för att undvika missuppfattningar. Enkäten är standardiserad och de svarande har till högsta grad fått samma information kring studien. I försättsbladet till enkäten som varje svarande fick framgick det tydligt undersökningens syfte, att alla resultat skulle behandlas anonymt och att det var helt frivilligt att delta. För att stärka validiteten i studien, med syftet som utgångspunkt, är enkäten utförlig men följer studiens frågeställningar.

3 Resultat

Resultaten som presenteras speglar svaren från de tre föreningarna och upplägget ser ut som i enkäten som börjar med bakgrundsfrågor sedan frågor kring varför de tränar capoeira och slutligen deras synpunkter på verksamheten.

3.1 Vilka är de aktiva i de utvalda capoeir föreningarna?

I undersökningen ingår tre föreningar, två belägna i Mellansverige och en i norra Sverige.

Antalet svarande var:

Förening 1: 15 av 15 (4 tjejer och 11 killar)

Förening 2: 9 av 12 (4 tjejer och 5 killar)

Förening 3: 9 av 40 (5 tjejer och 4 killar)

Sammanlagt 33 svarande (12 tjejer och 21 killar)

Två av föreningarna har manliga huvudtränare och en har en kvinnlig huvudtränare. I två av föreningarna finns manliga hjälptränare och i en kvinnliga och manliga hjälptränare. Det överensstämmer relativt bra om man ser till Svenska Budo- & Kampsportsförbundet siffror över registrerade medlemmar där antalet manliga utövare överstiger antalet kvinnliga utövare (412 killar och 349 tjejer)⁶³. Första delen av enkäten består av frågor för att kunna bilda sig en uppfattning om vilka de svarande är och vad de har för bakgrund.

3.1.1 Ålder och ursprung

Utövarna i denna studie hade en ålder på mellan 14-41 år, för tjejerna var det relativt utspritt i åldrarna medan majoriteten av killarna var mellan 23-29 år (10 av 21 killar, och bara 3 var

⁶³Medlemsregister Svenska budo- och kampsportsförbundet september 2008

äldre än så). 23 av 33 var födda i Sverige (7 av 12 tjejer och 16 av 21 killar). Det betyder att ca en tredjedel av utövarna var födda i ett annat land än Sverige (2 från Norden, 2 från ett annat europeiskt land och 6 från andra delar av världen). 21 av 33 hade föräldrar om var födda i Sverige och 12 av 33 hade föräldrar (en eller båda) födda i ett annat land.

3.1.2 Sysselsättning

Vad gäller sysselsättning var det en relativt stor spridning, dock flest arbetande (16 av 33) och högskole- eller universitetsstuderande (11 av 33). Förekommande arbeten var även de olika från varandra, så som biolog, IT-konsult, lärare och butiksbiträde. Det fanns en skillnad mellan tjejer och killar vad gäller sysselsättning, då flera av tjejerna arbetade (58 %) och flera av killarna studerade (43 %). De övriga 6 utövarna som inte arbetade eller studerade på högskola eller universitet var folkhögskole-, gymnasie- eller högstadiestuderande, arbetsökande eller sjukskrivna.

3.1.3 Tidigare idrottsaktivitet

För att ta reda på de svarandes tidigare idrottsliga bakgrund tillfrågades de i enkäten om de ägnat sig åt någon idrottslig verksamhet. I tabellen framgår att nästan alla (30 av 33) har tidigare varit idrottsaktiva. Vad gäller representerade idrotter kan det vara ett relevant resultat för att se vilka som sedan väljer att träna capoeira. Flera av utövarna har tidigare hållit på med dans och kampsport och av de förkom relativt ovanliga eller moderna idrotter representerade.

Tabell 1 Tidigare idrott

Tidigare idrottsaktiva	30 av 33
Dans	5 av 33
Kampsport	15 av 33
Bollsport	16 av 33
Andra representerade idrotter:	
Parkour, breakdance, yoga,	
snowboard, akrobatik,	
klättring, thriatlon	

3.1.4 Avklarade studier för utövare och utövares föräldrar

Av utövarna fanns en spridning vad gäller de högst avslutade studierna. Dock hade flera tjejer än killar avklarade högskole- eller universitetsstudier (5 av 12 tjejer och 6 av 21 killar). Vad gäller deras föräldrar hade 18 av 33 mammor och 18 av 33 pappor högskole- eller universitetsstudier och 7 av 33 mammor och 3 av 33 pappor lärarutbildning. De resterande hade gymnasie- grundskole- eller annan utbildning. Detta resultat visar endast att det finns en spridning av utövarna och utövarnas föräldrar vad gäller avklarade studier. Att flera tjejer hade avklarade högskole- eller universitetsstudier kan exempelvis bero på de svarandes åldern.

3.1.5 Civilstånd

Vad gäller utövarnas civilstånd var majoriteten ensamstående eller sambo. Av tjejerna levde ungefär hälften i ett samboförhållande (5 av 12 tjejer) och hälften var ensamstående (6 av 12 tjejer) medan det för killarna var mer än dubbelt så många ensamstående (15 av 21) som de som levde i samboförhållanden (6 av 21).

3.2 Varför har de valt att träna capoeira?

Den andra delen av enkäten bestod av frågor som syftade till att ta reda på varför de svarande har valt att träna, vad de värdesätter och hur de ser på capoeira. Frågorna handlade även om hur träningen ser ut, om de tränar något utöver capoeira och om de har blivit skadade när de tränat capoeira. I tabellen nedan framgår hur de fick kontakt med capoeira första gången och sedan hur de har fått kontakt med den föreningen det nu tränar i. För att rekrytera nya medlemmar och för att sprida kunskap om capoeira framgår det tydligt av resultatet att det ofta sker genom bekanta. För att sedan hitta en förening är internet det sätt som flest av de svarande använt sig av.

Tabell 2 Hur de fick kontakt med capoeira första gången(vänster), Hur de kom i kontakt med föreningen de tränar i första gången (höger)

Genom en bekant	17 av 33	Internet	14 av 33
Internet	3 av 33	Genom en bekant	8 av 33
Affischering	1 av 33	Affischering	3 av 33
Tidning	1 av 33	Såg en capoeirauppvisning	3 av 33
Såg en capoeirauppvisning	5 av 33		
Tv	4 av 33		
På utlandsresa	2 av 33		

3.2.1 Vad fick dem intresserade av att träna capoeira

I frågan på vad som fick dem intresserade av att börja träna capoeira förekom dessa skäl, siffrorna visar hur många gånger de förekom i samtliga 33 svar. Resultaten visar att capoeirans utseende spelar en viktig roll i vad som skapar intresse. Att det ser häftigt ut och att det är vackert och innehåller annorlunda rörelser. Att akrobatiken skapar ett stort intresse kan tänkas bero på att även det är vackert och häftigt. Utöver detta är det kombinationen av kampsport, musik och dans och att det har verkat vara en rolig och allsidig träning som har fått många intresserade.

Tabell 3 Vad som intresserade dem att börja träna

Akrobatik	7
Komb. Kampsport/musik/dans	6
Grymt, coolt, nice, häftigt	5
Kul, Roligt	4
Allsidig träning	3
Förbättra fysiska kvalitéer	3
Rytmiken/musiken	3
Sociala skäl	2
Sett filmen "only the strong"	2
Snyggt, vackert	2
Rörelserna	2
Annorlunda	1

3.2.2 Varför de väljer att träna capoeira

På en öppen fråga varför de väljer att träna capoeira idag förekom dessa skäl, siffrorna visar hur många gånger de förekom i samtliga 33 svar. I jämförelse med tabellen ovan var akrobatik det som fått flest svarande intresserade av att träna capoeira. När frågan i stället handlade om varför de tränar idag visade det sig att ordet ”akrobatik” bara förekom en gång och hamnade i stället sist i tabellen. Vad som är genomgående går att avläsa i tabellen, att allsidig träning, ha roligt och träffa folk är viktigt för utövarna men det finns även här en spridning i svaren. Vissa ser capoeira som en del av dem själva eller en del av deras liv medan andra mer ser det som träning och inte lägger lika stor värdering i det.

Tabell 4 Varför de tränar

Allsidig träning	11
Kul, Roligt	10
Sociala skäl	9
Lära sig, utvecklas	7
Förbättra fysiska kvalitéer	4
Rytmiken/musiken	4
Kulturen	4
Komb. Kampsport/musik/dans	3
Utmanande	2
Grymt, coolt, nice	2
Givande mentalt	2
Del av mig, del av mitt liv	2
Får uttrycka mig	2
Passar mig	2
För att må bra	1
Akrobatik	1

3.2.3 Capoeiraträningen

Det var flera av killarna som tränat längre, flera år. Hälften av tjejerna hade tränat i mindre än två år medan 12 av 21 killar hade tränat mer än två år och upp till sex år. 2 av 21 killar och 2 av 12 tjejer hade tränat längre än 6 år. Vad gäller träningsduration per vecka var det ingen

markant skillnad mellan killar och tjejer. 9 av 21 killar och 4 av 12 tjejer tränade 3-5 timmar i veckan och 9 av 21 killar och 6 av 12 tjejer tränade 5-7 timmar i veckan.

På frågan vad som förekom på träningen gavs följande alternativ; spela instrument, sång, kampmoment, träning med mitsar, akrobatik, spel, maculelé och samba. På alternativen spela instrument, kampmoment, spel och akrobatik svarade ca 90 % att det var en del av träningen. På alternativen träning med mitsar och maculelé var det ca 60 % och samba ca 20 % som svarade att det var en del av träningen.

3.2.4 Träning utöver capoeira

Av samtliga var det 12 av 33 som inte ägnade sig åt någon annan idrottslig aktivitet. Av de resterande 21 var det till största del löpning/motion och styrketräning (8 av 33 löpning/motion och 7 av 33 styrketräning). Andra förekommande aktiviteter var klättring, snowboard, gymnastik, skolidrott, dans, brasiliansk jujjutsu och bollsport.

3.2.5 Vad som är viktigt inom capoeira

I tabellen framgår vad utövarna anser viktigt inom capoeira vad gäller kunskap kring givna områden. Siffrorna anger hur många som tycker att följande är viktigt- till mycket viktigt inom capoeira:

Tabell 5 Vad som är viktigt inom capoeira

Respektera sin mästare	21 av 33
Bevara traditioner	20 av 33
Ha kunskap om capoeirans historia	16 av 33
Respektera de som är högre graderade än en själv	16 av 33
Resa till Brasilien	14 av 33
Ha kunskap om betydelsefulla capoeira mästare	12 av 33
Prata portugisiska	8 av 33

3.2.6 Vad som är meningsskapande för utövarna i capoeira

Frågan handlade om vad som utövaren ansåg viktigt för han eller henne i sin capoeira träning och de ombads värdera varje alternativ på en skala mellan 1-6. Siffrorna i tabellen visar på hur många som värderade alternativen högt eller mycket högt (5-6 på skalan).

Tabell 6 Meningsskapande inom capoeira

Fysisk träning		Färdighetsträning	
Rörlighet	24 av 33	Teknik	21 av 33
Styrka	24 av 33	Motoriskt	20 av 33
Smal	4 av 33	Nya rörelser	24 av 33
Vältränad	6 av 33	Kroppskontroll	25 av 33
Tävling och rangordning		Estetisk verksamhet	
Högregrad	3 av 33	Kreativtspel	28 av 33
Bättre än motståndare	12 av 33	Vackra rörelser	19 av 33
Bättre än andra i grupp	3 av 33	Uttryck	17 av 33
Bättre än andra grupper	7 av 33	Snyggt spel	23 av 33
Lek och rekreation		Rörelse- och	
Roligt	32 av 33	koncentrationsträning	
Leklust	24 av 33	Balans	20 av 33
Avkoppling	16 av 33	Självbehärskning	12 av 33
Röra sig till musik	17 av 33	Stilla sinnet	15 av 33
		Koncentration	14 av 33
Fysisk utmaning,äventyr			
Häftigt	3 av 33		
Övervinna	17 av 33		
Imponera	6 av 33		
Utmaning	17 av 33		

Eftersom fyra frågor ingick under varje praktik räknades dessa ihop och delades på fyra för att då kunna se hur det ser ut i jämförelse mellan de sju olika praktikerna. Siffrorna står här för hur många av samtliga 33 svarande som värderar alternativen inom de olika praktikerna som

högt eller mycket högt, 5-6 på en skala från 1 till 6. Resultatet visar att det är tre av de sju praktikerna som de svarande anser vara meningsskapande inom capoeira; färdighetsträning, lek och rekreation och estetisk verksamhet.

Tabell 7 Praktikerna

Färdighetsträning	22,5 av 33
Lek och rekreation	22,25 av 33
Estetisk verksamhet	21,25 av 33
Rörelse- och koncentrationsträning	15,25 av 33
Fysisk träning	14,5 av 33
Fysisk utmaning och äventyr	10,75 av 33
Tävling och rangordning	6,25 av 33

3.2.7 Vad som anses viktigt i capoeiraträningen

Utövarna fick en öppen fråga om hur det själva skulle beskriva vad de ansågs viktigt med sin capoeiraträning. Siffrorna i tabell 7 visar på hur många gånger dessa ord förekom i samtligas svar. Dessa svar kan jämföras med svaren i tabellen ovan där färdighetsträning och lek och rekreation var dominerande och i denna fråga när utövaren själv får välja ord blir resultaten liknande. Vissa av svaren handlade om att capoeira gav dem hjälp och vägledning i livet medan det för andra fungerar som komplement till annan träning, avkoppling eller bara allsidig träning.

Tabell 8 Vad som är viktigt i capoeiraträningen

Lära mig, utvecklas	15
Förbättra fysiska kvalitéer	10
Kul, roligt, glädje, lust, leklust	10
Sociala kontakter	4
Förbättra kropps kontroll	3
Mentalt	3
Må bra	2
Uttrycka mig	2
Utmaning	2
Kamp	1
Akrobatik	1
Respektera andra	1
Lära sig leva	1

3.2.8 Upplevelse av träningen

I frågan kring vad utövaren anser vara viktigt i sin träning framgick det att ”ha roligt” är något som prioriteras väldigt högt därför överensstämmer detta med svaren i frågan på hur träningen upplevs. Svaren visar att 30 av 33 tycker att träningen oftast eller alltid är rolig (15 av 33 tycker att träningen alltid är rolig och 15 av 33 tycker att träningen oftast är rolig).

3.2.9 Skador inom capoeira

Det visade sig att 16 av 33 utövare hade skadat sig inom capoeira men här är viktigt att poängtera att frågan var om den svarande någon gång hade skadat sig när han eller hon tränat capoeira. Om dessa resultat jämförs med någon annan studie kring skador inom idrott kan ca 50 % (16 av 33) kanske verka mycket men här handlar det inte om senaste månaderna eller senaste året utan under all träning de genomfört sen de började. De utövarna som hade skadat sig fick även svara på vilken kroppsdel det var och vilken typ av skada de fick.

Tabell 9 Skador skedda under capoeiraträning

Har skadat sig någon gång i capoeira träning	16 av 33
Följande kroppsdelar har skadats:	
Huvud/hals	11 av 33
Fotled	9 av 33
Bål	8 av 33
Knä	7 av 33
Överben	7 av 33
Hand	5 av 33
Underben	5 av 33
Arm	2 av 33
Axel	3 av 33
Skadorna har varit följande:	
Stukning	5 av 33
Sår	2 av 33
Fraktur	3 av 33
Utgjutning	2 av 33
Luxation	
Andra nämnda skador, diskbräck, hjärnblödningssymtom, överansträngning	

3.2.10 Påståenden kring capoeira och hur de själva beskriver capoeira

Alla förutom en (1 av 33) har behövt förklara för någon annan vad capoeira är och det kan kanske visa på att capoeira inte är en allmänt känd idrott i Sverige. Förutom hur ofta de behövde förklara vad capoeira är frågades även om vilka påståenden de mött på i capoeira; att det är en religion, att det är en sekt, att det är flummigt eller att det är konstigt. Resultaten visar tydligt på hur många det är som alltid eller ofta får förklara vad capoeira är (21 av 33) och hur många som stött på de givna påståendena. Det vore ovetenskapligt att säga att dessa påståenden är helt inkorrekta och felaktiga eftersom undersökningens syfte inte handlar om vad capoeira är utan vad de som utövar capoeira anser om sin idrott och vad de har för bild av den. Därför tillfrågades de svarande att i en öppen fråga beskriva vad capoeira är för något. Där förekommer inte ett ord om religion, sekt, flummigt eller konstigt och i alla beskrivningar

där ordet dans förekommer har det skrivits i en mening så som ”kampsport med inslag av dans, musik och akrobatik”. Inte i någon av utövarnas svar förekommer en beskrivning av capoeira som en dans, utan att dans är en av alla de inslag som finns i capoeira. Nästan alla (30 av 33) beskriver att capoeira är en kampsport eller kamp och nästan alla (29 av 33) har stött på påståendet att capoeira är en dans.

Tabell 10 Påståenden kring capoeira

Har aldrig behövt förklara vad capoeira är	1 av 33
Får ofta eller alltid förklara vad capoeira är	21 av 33
Har stött på följande påståenden kring capoeira:	
Att det är en dans	29 av 33
Att det är en religion	3 av 33
Att det är en sekt	7 av 33
Att det är flummigt	10 av 33
Att det är konstigt	16 av 33

Tabell 11 Beskrivning av capoeira

Dessa ord finns med i beskrivningen:	
Kamp och Kampsport	30
Dans	19
Brasiliansk	15
Rytmik och musik	12
Akrobatik	12
Afrikansk	2
Kombination	2
Kultur	1
Kamp för frihet	1
Rörelse	1
”Allt vad munnen äter”	1

3.3 Vad har de för synpunkter på verksamheten i sin förening?

Den tredje delen av enkäten består av frågor och påståenden kring vad de svarande har för synpunkter på verksamheten hur de sociala kontakterna ser ut i föreningen de är medlemmar i. I frågorna kring verksamheten i föreningen var det flera som svarade ”vet ej” än på tidigare frågor i enkäten.

3.3.1 Föreningen

Vad gäller föreningens grad av demokrati, om det finns ett gemensamt engagemang, om styrelsen och administrativa arbete är var det flera som svarade ”vet ej”. Däremot tyckte de flesta (27 av 33) att kvinnor och män behandlas lika på träning. Dock anser bara 8 av 33 att föreningens styrelse är jämställd.

Tabell 12 Åsikter om verksamheten i föreningen

Håller med helt eller ganska mycket i följande påståenden:	Vet ej
Det finns en hög grad av demokrati i föreningen	18 av 33 6
Det finns ett gemensamt engagemang för att föra föreningen framåt	19 av 33 6
Kvinnor och män behandlas lika på träningen	27 av 33 2
Föreningens styrelse är jämställd	8 av 33 6
Det administrativa arbetet fungerar bra	11 av 33 12

3.3.2 Sociala kontakter inom capoeira

På tidigare frågor om varför de tränade och vad de tyckte var viktigt i sin träning belystes den sociala aspekten och att det var något som för flera av de svarande ansågs viktigt. I frågan kring om hur många sociala kontakter de hade inom capoeira var det 24 av 33 som svarade att de har några till ganska många. På frågan om hur ofta medlemmarna umgicks utanför träningen var det 26 av 33 menar att de umgås ibland till ganska ofta utanför träningen. Vad resultatet visar är att den sociala aspekten av capoeira har stor betydelse för utövarna.

4. Sammanfattande diskussion

Så som capoeirister ofta säger, ”capoeira är som en kameleont”, den formas och uppfyller de behov som utövaren eller situationen kräver. Det är en och samma kulturform och idrott, men det finns många olika sätt på hur den kan utövas. Capoeira kan handla om konst, kultur och skapande eller något kopplat till det själsliga och mentala. För andra kan det vara en allsidig träning som gynnar kroppens fysiska kvalitéer så som muskelstyrka och aerob kapacitet.

Vissa är capoeiraartister och utövar ”show capoeira” på scenen för publik. Dessa exempel är extrema och en kombination av dessa verkar vara det som oftast återfinns i capoeira. En av de svarande i den aktuella undersökningen beskrev capoeira som ”allt som munnen äter” (”tudo que a boca come”) som är ett citat från den välkände capoeiramästaren (mestre) Pastinha⁶⁴. Det var hur han beskrev vad capoeira var för honom.

Syftet var att öka kunskapen kring capoeira och att se hur det såg ut inom de tre utvalda föreningarna. Detta har nåtts på så sätt att forskningsläget som presenteras kan hjälpa till att forma en korrekt bild av vad capoeira. Studien kan ge en bild av hur utövare i en capoeira förening i Sverige kan se ut. Resultatet kan också fungera som en grund för fortsatta studier inom capoeira i Sverige.

4.1 Resultatet kopplat till teoretisk utgångspunkt

Om capoeira analyseras som ett fält, så som ett symboliskt fält beskrivs i arbetet kan man lättare förstå hur de individer som befinner sig i detta fält påverkas och anpassar sig. De traditioner och normer som finns inom capoeira och exempelvis i en viss förening har inflytande på individen. Det är en förklaring till varför svaren kan skilja sig mellan de som nyligen börjat träna och de som är mer erfarna inom capoeira. Någon som inte känner till rådande normer och traditioner och dessutom kommer från den västerländska kulturen anser antagligen inte att respektera sin mästare och bevara traditioner är bland det viktigaste inom capoeira.

Här kan begreppet symboliskt kapital användas för att visa på hur det ser ut för utövarna, vad de anser viktigt och eftersträvansvärt. Det är som tidigare sagt inte en individuell process, utan bygger på uppfattningen om vad gruppen anser vara betydelsefullt och viktigt.

⁶⁴ <http://www.portalcapoeira.com/Search?searchword=pastinha>

Människor har ett behov av att bli sedda och bekräftade och därför formas de och utvecklar vanor som anses önskvärdt i gruppen⁶⁵. Symboliskt kapital kan visa vad som anses ha hög status, och i capoeira handlar det som tidigare nämnt inte om utbildningsnivå eller status utanför capoeira. Symboliskt kapital i capoeira är specifik erfarenhet av kulturen och idrotten⁶⁶. Med denna teori som grund kan man förklara varför utövare försöker vara ”brasilianska” vad gäller exempelvis kroppsspråk och beteenden⁶⁷. När utövarna i den aktuella undersökningen tillfrågas vad de anser viktigt inom capoeira är de på så sätt påverkade av de fält de befinner sig i och vilken symboliskt kapital som råder. Två tredjedelar av de svarande anser att det är viktigt eller mycket viktigt att respektera sin mästare och att bevara traditioner inom capoeira. Detta skulle kunna vara ett exempel på hur utövarna blivit påverkade för att få dessa åsikter.

Ser man till begreppet habitus och grupphabitus, skulle det betyda att de som väljer capoeira (ett val av fritidsaktivitet) skulle kunna komma från samma sociala klass. Resultaten från denna studie kan dock inte styrka denna teori då svaren visar på en spridning av individer från olika grupper i samhället vad gäller utbildningsnivå, etnisk bakgrund, bakgrund inom idrott och motiv till att träna capoeira. Vad resultatet ändå visar är att åldern på utövarna ligger runt 25 år, och att en tredjedel av dem är födda i ett annat land än Sverige. De flesta har varit idrottsaktiva innan och har en träningsbakgrund i idrotter som likt capoeira kan verka moderna eller annorlunda. Även om de inte går att koppla till social klass finns det något i utövarnas habitus som gör att de väljer att träna capoeira, något som för dem verkar meningsfullt och eftersträvansvärt. En och samma aktivitet kan också betyda olika saker för olika individer och vad studien visar är att capoeiran är allsidig. I resultatet återfinns olika anledningar till varför utövarna har valt att träna och varför de fortsätter att göra det. Det kan vara detta som skapar en mångfald och olikheter bland utövarna. Av den anledningen lämpar sig antagligen inte capoeira som fritidsaktivitet att analysera för att på så sätt analysera sociala grupper.

Capoeira har som tidigare nämns olika innebörd för dem som tränar, men ser man till Engströms praktiker⁶⁸ och hur de svarande har tagit ställning till dem så visar resultatet tydligt på att vissa av dem är viktigare än andra. Få av utövarna anser att ”tävling och rangordning”

⁶⁵Löfgren, s 32 ff

⁶⁶Delamont, 2005, s 318

⁶⁷Delamont och Stephens, 2008, s 58

⁶⁸ Engström, s 18f

har stor betydelse för dem. Tävlingar finns inom capoeira men är sällsynta och det kan vara en av förklaringarna. Majoriteten av utövarna beskriver capoeira som en kampsport med inslag av bland annat musik, akrobatik och dans men det är inte själva kampen som lyfts fram. Vad svaren visar är att capoeira till största del är en blandning av praktikerna färdighetsträning, estetisk verksamhet och lek och rekreation och att själva kampmomentet ligger till grund för detta. När utövarna fick svara på en öppen fråga kring vad de tyckte var viktigt att uppnå med sin träning blev resultatet liknande. De ville lära sig, utvecklas, förbättra sina fysiska kvalitéer och ha roligt på sin träning, och nästan alla (30 av 33) upplevde träningen som oftast rolig eller alltid rolig. Vad som visar sig intressant i resultatet är att anledningen till varför de började träna och varför de fortsätter träna skiljer sig åt. Capoeira drar till sig intresse genom sitt utseende; akrobatiken och att den innehåller estetiskt vackra rörelser och samtidigt är häftigt, coolt och annorlunda. Vad de sedan beskriver som får dem att fortsätta träna handlar om allsidig träning, sociala kontakter och att ha roligt. Vad som är intressant vad gäller habitus och symboliskt kapital är att vissa av dem som tränat längre menar att capoeira är en del av dem själva och deras liv, att deras habitus och syn på vad som är viktigt påverkats av kulturen och idrotten de utövar och de symboliska fält de rör sig i.

4.2 Utövarnas åsikter kring verksamheten

I resultatet kring frågorna vad gäller verksamheten i föreningen visade det sig att relativt många svarat att det inte visste. Det kan vara så att det är få som egentligen vet hur en ideell idrottsförening skall fungera i Sverige vad gäller demokrati och administration. Det kan även handla om lite av en kulturkrock. Hur idrott är organiserat i Brasilien skiljer sig mycket från hur det ser ut i ett demokratiskt och strukturerat Sverige med en lång tradition av en idrottsrörelse som bygger på en ideell basis. Capoeira är som tidigare nämnt i allra högsta grad genomsyrat av den brasilianska kulturen. Vad gäller styrelsen anser få att den är jämställd, dock håller de flesta med om att kvinnor och män behandlas lika på träningen.

Vad gäller hur många utövare det finns i Sverige presenteras två olika siffror, dels i inledningen där Nilsson menar att det finns omkring 20 capoeiraföreningar med mellan 1000-1500 utövare⁶⁹ medan de i Svenska budo- och Kampsportsförbundets medlemsregister står att

⁶⁹ Nilsson, sid. 64

det finns sammanlagt 761 utövare⁷⁰. Detta kan tänkas bero på att Nilsson räknat med utövare och föreningar som inte är medlemmar i Svenska budo- och Kampsportsförbundet.

4.3 Slutsats

Av resultatet går inte att generalisera hur en capoeirist ser ut i Sverige, men det visar till viss grad vad som kännetecknar dem. I många av svaren går det att urskilja likheter bland utövarna, allra helst vad gäller andra delen av enkäten som svarar på frågeställningen ”Varför har de valt att träna?”. I resultatet visas att 32 av 33 utövare har fått förklara vad capoeira är och att 21 av 33 ofta eller alltid behöver göra det. Dessutom har de flesta stött på något av de olika påståendena kring capoeira kopplat till sekt, religion eller att det är flummigt och konstigt.

4.4 Reflektion kring studien och fortsatt forskning

Att öka kunskapen kring capoeira och dess utövare, capoeirister, har varit mitt mål. Det är av den anledningen som bakgrunden och forskningsläget har tagit relativt stor del i arbetet, och den aktuella undersökningen kan nu ligga till grund för fortsatt forskning. Även om antalet svarande är få är enkäten så pass bred och ingående så att den har gett en intressant bild av vad som kännetecknar dessa utövare

Att en av föreningarna inte kunde delta i undersökningen försvårade genomförandet av studien. Denna förening sa att de var villig att delta i undersökningen men de lyckades inte få in några svarande. Ett flertal gånger under tre veckors tid kontaktade jag dem för att påminna om enkätsvaren. Detta väcker naturligtvis frågor om varför de inte lyckades få in några svar. Den andra föreningen skickade tillbaka samtliga enkäter ifyllda, dock efter några påminnelser. Den tredje föreningen fick jag besöka och de fyllde i enkäterna på plats. Även då var det svårt att få tillräckligt många svarande. Anledningen till detta är inte att jag på något sätt varit otydlig i informationen kring undersökningen. En orsak kan vara att kontaktpersonen inte ansträngt sig tillräckligt eller att enkäten är för omfattande och utövarna anser att de tar för lång tid att besvara. Om en liknande studie skulle göras igen skulle val av metod se annorlunda ut. Möjligen att enkäten inte skulle vara lika omfattande och att alla utövarna skulle besvara enkäten på plats före eller efter ett träningspass.

⁷⁰Medlemsregister Svenska budo- och kampsportsförbundet september 2008

Capoeira har spritt sig över hela världen och växt explosionsartat de senaste decennierna. Det är som Dr Delamont säger, förvånande att det finns så lite forskat kring detta⁷¹. Hon påvisar vikten av fortsatt forskning kring modern capoeira ur en kultursociologisk synvinkel, och denna undersökning avser att fylla en del av den kunskapslucka som finns kring capoeirautövare i Sverige. Vad som framgått i forskningsläget och i den aktuella undersökningen är att capoeira är genomsyrat av den brasilianska kulturen och att de som tränar tar till sig detta. Det öppnar upp ett intressant område för fortsatta studier; hur påverkas utövarna i västvärlden av den brasilianska kulturen?

⁷¹Dr Delamont, Dr Stephens, 2007, s 70

Käll- och litteraturförteckning

Tryckta källor

Delamont, Sara, *No place for women among them? Reflections on the axé fieldwork*, (Cardiff: Cardiff University, Routledge, Taylor & Francis Group, Sport, Education and Society, vol. 10. No 3, pp. 305-320, November 2005)

Delamont, Sara, Stephens, Neil, *Up on the Roof: The embodied habitus of diasporic capoeira* (Cardiff: Cardiff University 2008)

Dr Delamont, Sara, Dr Stephens, Neil, *Excruating Elegance: Representing the embodied habitus of capoeira*, (Cardiff: Cardiff University, ESRC National Centre for Research Methods, NCRM Working paper series 11/07, 2007).

Engström, Lars Magnus, *Idrott som social markör*, (Stockholm: HLS förlag, 1999)

Löfgren, Kent, *Studenters fritids- och motionsvanor i Umeå och Madison* (Umeå: Pedagogiska institutionen, Umeå universitet, 2001)

Medlemsregister över capoeiraföreningar, Svenska budo- och kampsportsförbundet, 2008

Nilsson, Ove, *Statens offentliga utredningar, kampsport i fokus. Betänkande av proffsboxnings- och kampsportsutredningen*, (Stockholm: Elander Gotab AB 2003)

Oliveira, Wandenkolk, *Capoeira, the art of survival*, 2.uppl., (San Francisco: City college of San Francisco, 2000)

Röhiring Assuncao, Mattihas, *Capoeira, the history of an afro-brazilian martial art*, (Oxon: Routledge, Taylor & Francis Group, 2005)

Elektroniska källor

Nationalencyklopedin, <kundcenter@ne.se>,

<http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=627958&i_word=capoeira>, (acc. 2008-10-

17), <http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=627958&i_word=candomble>, (acc. 2008-10-17)

Svenska budo & kampsportsförbundet, <info@budokampsport.se>, <http://budo.se/vara_idrotter/capoeira.shtml>, (acc. 2008-10-17)

Portalcapoeira, <<http://www.portalcapoeira.com/Search?searchword=pastinha>>, (acc. 2008-12-26)

BILAGA 1

KÄLL- OCH LITTERATURSÖKNING

Frågeställningar:

- Vilka är de aktiva i de utvalda capoeira föreningarna?
- Varför har de valt att träna capoeira?
- Vad har de för synpunkter på verksamheten i sin förening?

VAD?

Vilka ämnesord har du sökt på?

Ämnesord	Synonymer
<i>Capoeira</i>	
<i>Samhällsklass</i>	
<i>Habitus</i>	
<i>Bourdieu</i>	
<i>Kampsport</i>	
<i>Martial art</i>	
<i>Social bakgrund</i>	
<i>Socialgrupp</i>	
<i>Socioeconomic</i>	
<i>Social class</i>	
<i>Social background</i>	

VARFÖR?

Varför har du valt just dessa ämnesord?

För att få en bredare sökning inom området använder jag mig även av ämnesordet "kampsport" eftersom det inte finns så mycket forskning gjord inom capoeira.

HUR?

Hur har du sökt i de olika databaserna?

Databas	Söksträng	Antal träffar	Antal relevanta träffar
<i>Sportdiscus</i>	<i>Capoeira</i>	65	2
	<i>Capoeira and habitus</i>	0	
	<i>Capoeira and social class</i>	0	
	<i>Capoeira and bourdieu</i>	0	
	<i>Capoeira and social background</i>	0	
	<i>Martial art and habitus</i>	2	
<i>Google Scholar</i>	<i>Martial art and social background</i>	0	
	<i>Capoeira and habitus</i>	183	1
<i>GIH</i>	<i>Capoeira Delamont</i>	23	3
	<i>Capoeira</i>	5	3
<i>Bibliotekskatalog</i>	<i>Capoeira</i>	24	3

KOMMENTARER:

För första gången har jag funnit relevanta vetenskapliga artiklar publicerade från en forskare inom capoeira. Jag använde mig även av hennes efternamn (Delamont) som sökord. Jag tror att mängden vetenskaplig litteratur kommer öka i takt med capoeirans utveckling och globalisering.

Hej capoeirister!

Syftet med denna enkätundersökning är att ta reda på vilka som väljer och varför de väljer att träna capoeira i Sverige. Tre föreningar med geografisk spridning över landet har valts ut för att delta i studien. Enkäten är uppdelad i tre delar.

Del 1: Bakgrundsfrågor

Del 2: Varför tränar du capoeira?

Del 3: Synpunkter på verksamheten

Alla resultat kommer att behandlas anonymt och din identitet kommer att skyddas. Denna sida kommer att tas bort och ersättas av ett nummer för att matas in i ett databehandlingsprogram. Det är helt frivilligt att delta i denna enkätundersökning och om du inte vill besvara vissa frågor i enkäten eller helt avstå från att besvara enkäten kan du utan att ange anledning avstå från detta.

Namn (sign) _____

Namn (textat) _____

Kod

Tack för Din vilja att medverka!

DEL 1. Bakgrundsfrågor

Besvara följande frågor genom att markera med kryss och skriv på de heldragna linjerna. Om Du behöver mer utrymme, vill komplettera eller ge synpunkter var vänlig använd baksidan.

1. Kön
 - kvinna
 - man

2. Ålder: _____ år

3. Var har Du huvudsakligen tillbringat Din *uppväxttid* på/i?
 - landsbygd/glesbygd
 - mindre tätort (färre än 15.000 inv)
 - medelstor tätort/stad (15.000 – 100.000 inv)
 - större stad (mer än 100.000 inv)

4. I vilken del av landet växte Du huvudsakligen upp?
 - norra Sverige
 - mellansverige utom Mälardalen
 - Mälardalen
 - västra Sverige
 - södra Sverige
 - Annat land än Sverige

5. Är Du född i ett annat land än Sverige?
 - ja, i Norden
 - ja, i ett Europeiskt land (ej Norden)
 - ja, i andra delar av världen
 - nej

6. Är någon av Dina föräldrar födda i annat land än Sverige?
 - ja, båda i annat land
 - ja, en av mina föräldrar i annat land
 - nej

7. Vad har du för sysselsättning?
 - Arbete, som _____
 - Universitet eller högskolestudier
 - Arbetssökande
 - Folkhögskolestudier
 - Gymnasiestudier
 - Högstadiestudier
 - Sjukskriven
 - Annat, _____

8. Vilken är din högsta avklarade utbildning?

- grundskola eller motsvarande
- gymnasieutbildning
- högskola/universitet
- lärarutbildning
- annan _____

9. Ägnade du dig åt någon idrottslig verksamhet på din fritid under grundskoletiden?

- Ja, på elitnivå
- Ja, på hög nivå
- Ja, på motionsnivå
- Nej

10. Har du ägnat dig åt någon idrottslig verksamhet innan du började träna capoeira? Är svaret "Ja", skriv vilken/vilka

- Nej
 - Ja, _____
-

11. Vilken högsta utbildning har Din mamma?

- grundskola eller motsvarande
- gymnasieutbildning
- högskola/universitet
- lärarutbildning
- annan _____
- vet ej

12. Vilken högsta utbildning har Din pappa?

- grundskola eller motsvarande
- gymnasieutbildning
- högskola/universitet
- lärarutbildning
- annan _____
- vet ej

13. Kryssa för det alternativ som stämmer in på dig. Jag är...

- Sambo
- Gift
- Ensamstående
- Annat _____

DEL 2. Varför tränar du capoeira

1. Hur kom du först i kontakt med capoeira?

- Genom en bekant
- Internet
- Affischering
- Tidning
- Såg en capoeira uppvisning
- Tv
- På utlandsresa
- Annat _____

2. Hur fick du kontakt med den förening du tränar i idag?

- Genom en bekant
- Affischering
- Internet
- Såg en capoeira uppvisning
- Tidningen
- Annat _____

3. Vad fick dig intresserad av att träna capoeira?

4. Varför tränar du capoeira idag?

5. Hur länge har du sammanlagt tränat capoeira?

- Mindre än 1 år
- Mer än ett 1 år
- Mer än 2 år
- Mer än 4 år
- Mer än 6 år

6. Hur många timmar tränar du capoeira igenomsnitt/vecka?

- 1 timme eller mindre
- 1 timme eller mer
- 3 timmar eller mer
- 5 timmar eller mer
- 7 timmar eller mer

7. Ägnar du dig åt någon mer idrottslig aktivitet än capoeira?

- Nej
- Motion
- Styrketräning
- Gymnastik
- Dans
- Bollsport
- Annat _____

8. Vilka av följande alternativ finns med på din capoeira träning? Kryssa i de alternativ som stämmer in.

- Spela instrument
- Sång
- Kampmoment
- Träning med mitsar
- Akrobatik
- Spel
- Maculelé
- Samba

9. Skriv siffran 1-6 i rutan. 1=mycket mindre, 3=varken mer eller mindre, 6= mycket mer, Vad skulle du vilja träna mer eller mindre av?

- Spela instrument
- Sång
- Kampmoment
- Träning med mitsar
- Akrobatik
- Spel
- Maculelé
- Samba

10. Skriv siffran 1-6 i rutan. 1=mindre viktigt 3=varken viktigt eller oviktigt, 6= mycket viktigt. Vad anser du är viktigt inom capoeira?

- Ha kunskap om capoeirans historia
- Ha kunskap om betydelsefulla capoeira mästare
- Prata portugisiska
- Resa till Brasilien
- Respektera sin mästare
- Respektera de som är högre graderade än en själv
- Bevara capoeirans traditioner
- Annat _____

11. Skriv siffran 1-6 i rutan, 1=mindre viktigt 3=varken viktigt eller oviktigt, 6= mycket viktigt. Hur viktigt tycker du att följande alternativ är för dig i din capoeira träning?

- Få ökad rörlighet
- Få ökad styrka
- Bli smalare
- Se vältränad ut
- Få en högre gradering
- Kunna spela bättre än min mot/med spelare
- Bli bättre än andra i min grupp
- Bli bättre än andra i andra grupper
- Att ha roligt
- Att få utlopp för min leklust
- Att att få avkoppling
- Att få röra kroppen till musik
- Att andra tycker att jag är häftig
- Att kunna göra sådant som jag aldrig trott att jag skulle klara av
- Att andra blir imponerade
- Det ger mig stor utmaning
- Få bra tekniker
- Få bra motoriska förmåga
- Lära mig nya rörelser
- Få kroppskontroll
- Få ett kreativt spel
- Få vackra rörelser
- Ha ett personligt uttryck
- Få ett snyggare spel
- Få fysisk och mental balans
- Få ökad självbehärskning
- Stilla sinnet
- Öka min koncentrationsförmåga

12. Beskriv kortfattat vad du tycker är viktigast att uppnå med din capoeira träning?

13. Har Du råkat ut för en skada när du tränat capoeira? Om ja, vilken/vilka kroppsdel(ar) skadade Du?

☐ Har aldrig skadat mig	
☐ huvud/hals	☐ tandskada
☐ mage/bröst/rygg	☐ axel
☐ arm (överarm, armbåge, underarm)	☐ handled/hand
☐ ben (lår, höft, ljumske)	☐ knä

ben (underben)

fotled/fot

14. Vilken typ av skada fick Du?

Har aldrig skadat mig

sårskada

stukning, vrickning, sträckning

benbrott (fraktur)

annat: _____

utgjutning

urledvridning (luxation)

hjärnskakning

15. Hur upplever du att träningen är?

Nästan aldrig rolig

Rolig ibland

Ofta rolig

Alltid rolig

16. Händer det att du får förklara för någon annan vad capoeira är?

Har aldrig hänt

Händer sällan

Händer ibland

Händer ofta

Händer alltid

17. Har du stött på något av följande påståenden kring capoeira?

Att det är en dans

Att det är en religion

Att det är en sekt

Att det är flummigt

Att det är konstigt

Annat _____

18. . Hur beskriver du kortfattat vad capoeira är?

DEL 3. Synpunkter på verksamheten i föreningen

Besvara följande frågor genom att markera ett kryss för varje fråga och skriv på de heldragna linjerna. Om Du behöver mer utrymme, vill komplettera ytterligare eller ge synpunkter var vänlig använd baksidan.

1. Vad har du för synpunkter på verksamheten i föreningen? (1=Håller inte med, 2=Håller med lite grann, 3= Håller med ganska mycket, 4=Håller med helt, 5,vet ej).

	1	2	3	4	vet ej
Jag kan påverka föreningsarbetet	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker om att arbeta ideellt för föreningen	☐	☐	☐	☐	☐
Föreningen har en hög grad av demokrati	☐	☐	☐	☐	☐
Det krävs mer ideellt arbete av mig än jag tycker att det är roligt att göra	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	vet ej
De finns de som hjälper till mer än de vill	☐	☐	☐	☐	☐
Det finns ett gemensamt engagemang för att föra föreningen framåt	☐	☐	☐	☐	☐
Föreningen är jämställd	☐	☐	☐	☐	☐
Män får större uppmärksamhet på träningen	☐	☐	☐	☐	☐
Kvinnor får större uppmärksamhet på träningen	☐	☐	☐	☐	☐
Kvinnor och män behandlas lika på träningen	☐	☐	☐	☐	☐
Föreningens styrelse är jämställd	☐	☐	☐	☐	☐
Alla är lika mycket värda i föreningen	☐	☐	☐	☐	☐
Det är en otrevlig stämning i föreningen	☐	☐	☐	☐	☐
Det finns ett välkomnade bemötande mot nya medlemmar	☐	☐	☐	☐	☐
Det administrativa arbetat fungerar bra	☐	☐	☐	☐	☐
Medlemmarna får god information kring verksamheten i föreningen	☐	☐	☐	☐	☐
Medlemmar får alltid reda på kommande händelser i god tid	☐	☐	☐	☐	☐
Träningen håller hög kvalitet	☐	☐	☐	☐	☐
Jag är nöjd med min tränare	☐	☐	☐	☐	☐
Jag vill bara träna och bryr mig inte om den social delen i gruppen	☐	☐	☐	☐	☐
Det sociala och träningen är lika viktigt	☐	☐	☐	☐	☐

1. Har du många sociala kontakter inom capoeiran?

- Nej
 Ja, några
 Ja, ganska många
 Ja, väldigt många

2. Hur ofta umgås medlemmar i föreningen utanför träningen?

- Aldrig
 Ibland
 Ganska ofta
 Nästan alltid

3. Min/mina huvudtränare i föreningen är

- Kvinna
 Man
 Kvinna och man

4. Har din huvudtränare någon hjälptränare?

- Nej
 Ja, en kvinna
 Ja, en man
 Ja, en kvinna och en man

